

Sammen om slambehandling

Dialogkonferanse 19.april 2023

20. april 2023

Sammen om slambehandling
– dialogkonferanse 19.april 2023

VELKOMMEN!

Du har en prikk på navnlappen din som har en farge – **gul**, **grønn** eller **blå**
Hver sitteplass ved bordene har en lapp med en farge - **gul**, **grønn** eller **blå**

**SETT DEG PÅ EN Plass SOM HAR SAMME FARGE SOM
PRIKKEN PÅ NAVNLAPPEN DIN - **gul**, **grønn** eller **blå** 😊**

A top-down view of a white toilet bowl with water splashing into the drain. The AVLOP logo is overlaid in the center of the splash.

AVLOP

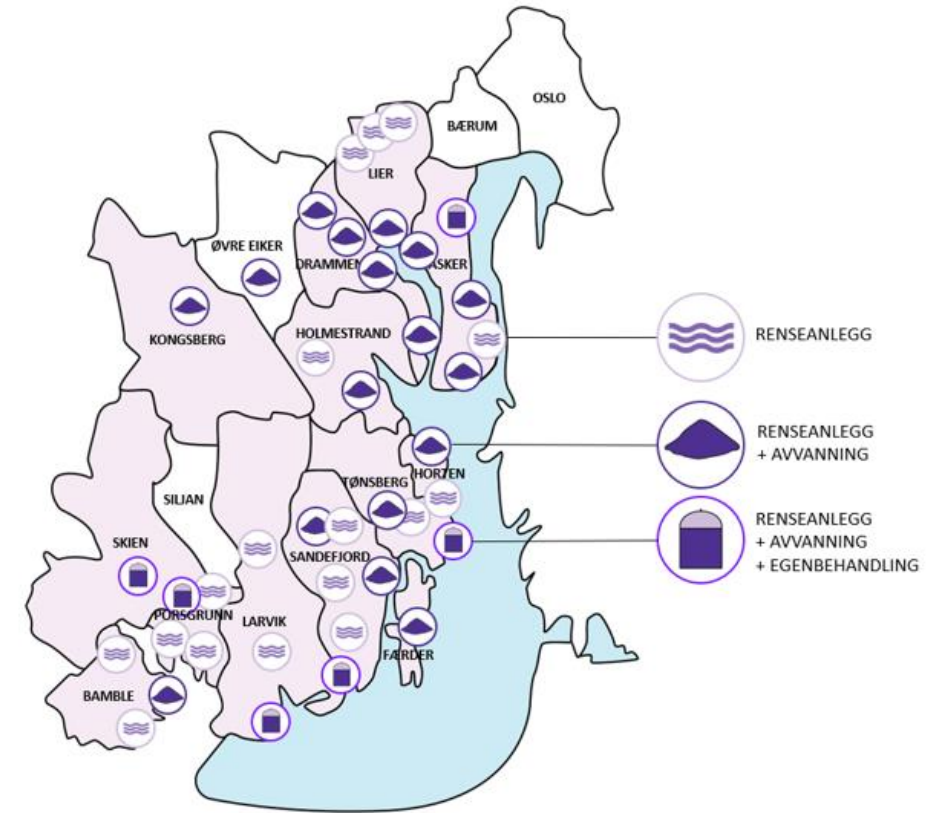

INVITASJON TIL MARKEDSDIALOG

«Sammen om slam-behandling»

VELKOMMEN!

Ingebjørg Harto, leder av LUP

Samarbeider om å bistå kommunene med å løse utfordringer innen vann og avløp

Statlige og kommunale innkjøp

- Effektivt verktøy for samfunns mål brukt riktig
- Bedre løsninger og næringsvekst

5 Eiere

4 Departement

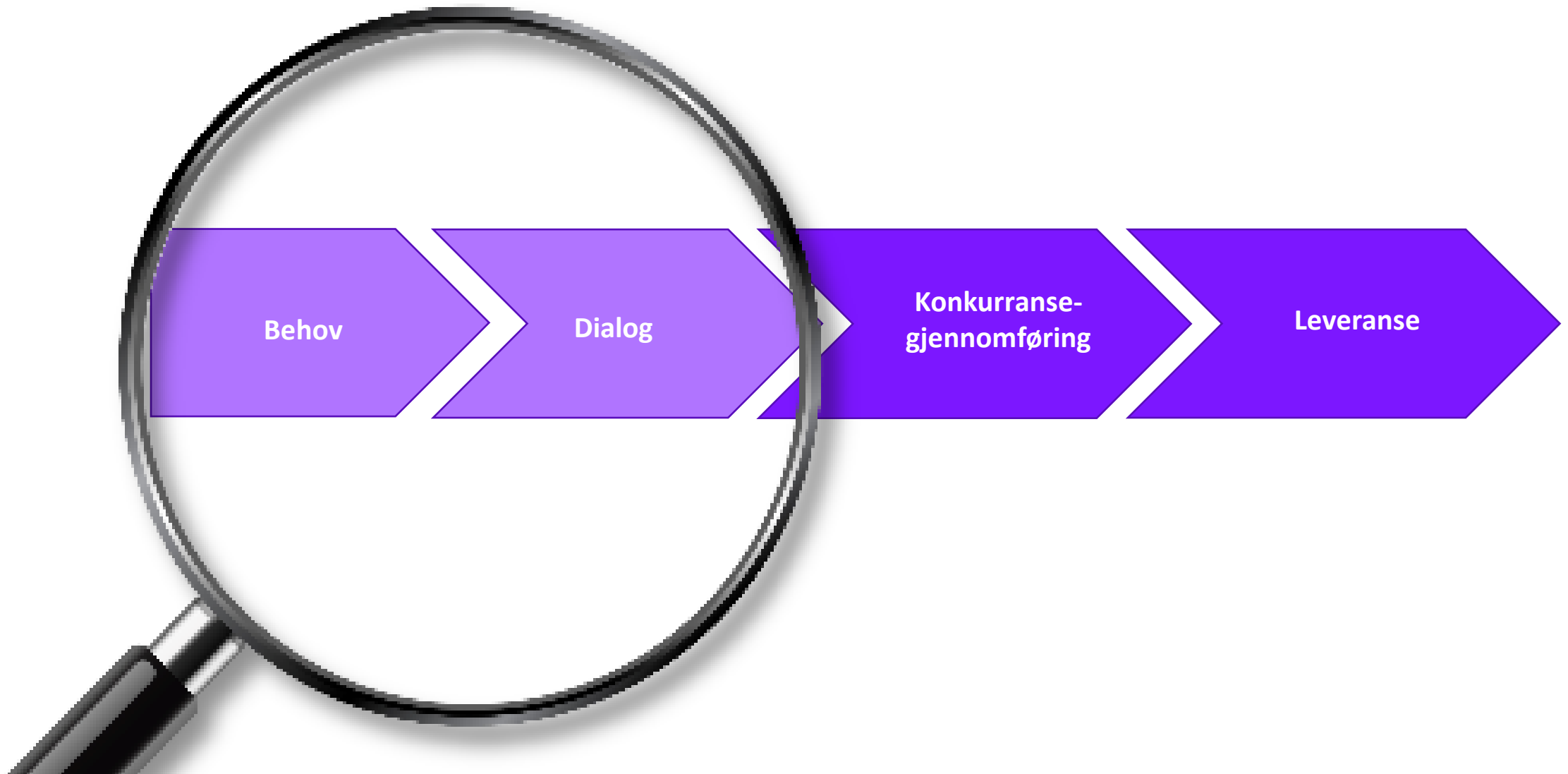
- Nærings- og fiskeridepartementet
- Helse- og omsorgsdepartementet
- Klima- og miljødepartementet
- Kommunal- og distriktsdepartementet

31 Partnere

Oslo kommune har 2 partnere*
(Oslobygg og Oslo Kommune, byrådsleders kontor)

Mulighetsrommet

Innovative anskaffelser

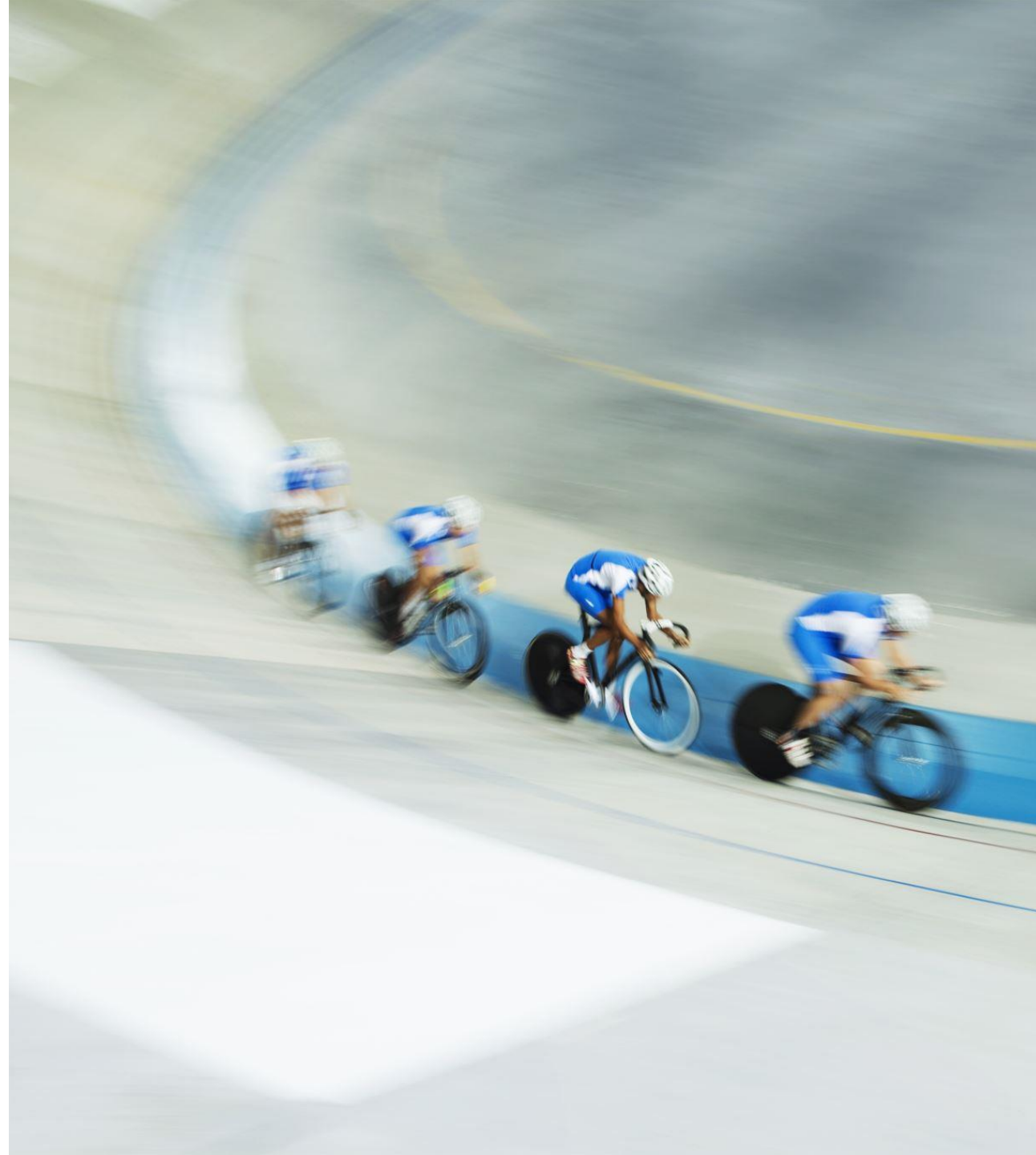
- kunnskapsfangst gir nye eller bedre løsninger

Fellesprosesser ...

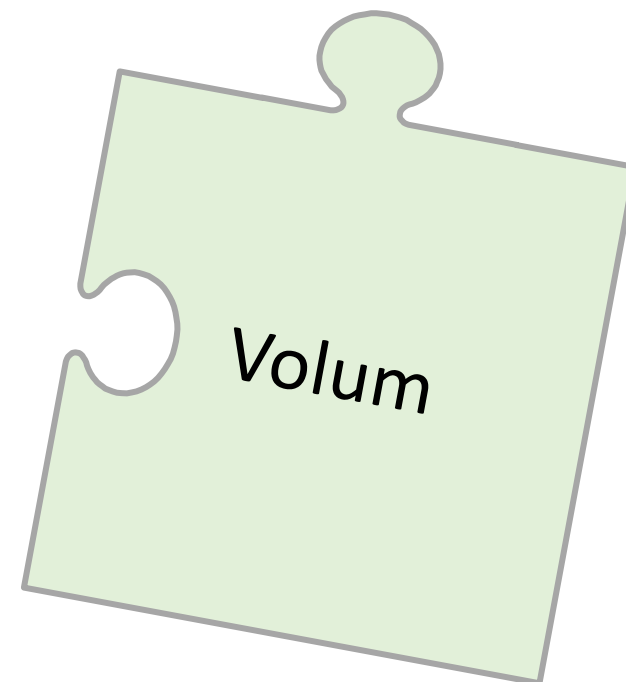
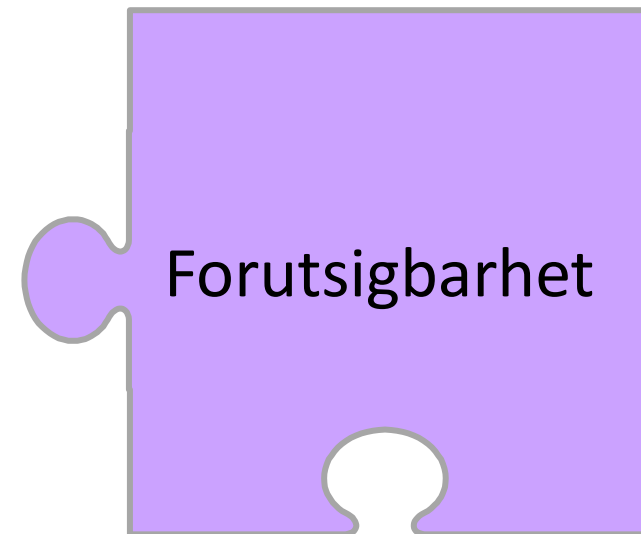
- hva er det?

- Når flere med samme behov går sammen om å utfordre markedet for å få opp nye løsninger
- Felles prosess om behovsavklaring og møte med markedet
- Resultat av markedsdialogen gir retning for, om og hvordan, anskaffe sammen eller ta kunnskapen fra prosessen inn i egne anskaffelser

**Nøkkelfaktorer
som gjør det interessant
for leverandørene
å innovere**

Fellesprosesser bidrar til det!

Finn løsninger

Det er lang vei fra pilot til skala, og dette gjør vi noe med! Her finner du løsninger som er blitt til gjennom innovative anskaffelser. Noen løsninger er fortsatt under utvikling, mens andre har vært på markedet en stund og brukes av flere offentlige aktører.

Vann avløp og infrastruktur

Sorter leverandør og løsning etter fylke

Søk i løsninger

 Vis bare løsninger som allerede er tilgjengelige

Vann avløp og infrastruktur

Under utvikling

Løsning fra Skred AS

Bedre beredskap med presise flomvarsler

Digitalisering av tjenester

Vann avløp og infrastruktur

Viken

Tilgjengelig

Løsning fra W. Giertsen

Ufremkommelige drikkevannstunneler rengjøres med vaskerobot

Fylkeskommunale tjenester

Kommunale tjenester

Vann avløp og infrastruktur

Vestland

Under utvikling

Løsning fra Multiconsult, Cautus Geo, Norcem & Argeo

Miljøvennlig metode for sikring av kvikkleireområder

Bygg og anlegg

Fylkeskommunale tjenester

Klima og miljøteknologi

Vann avløp og infrastruktur

Oslo

Under utvikling

Løsning fra EnviDan, Aarhus Vand, Scalgo, SLA Norge & Menon Economics

Fremtidsrettet overvannshåndtering med digital skybruddsplan

IKT software og systemer

Klima og miljøteknologi

Kommunale tjenester

Vann avløp og infrastruktur

Danmark

Oslo

Under utvikling

Løsning fra Ballard Power Systems

Strømtilførsel til veier uten nett

Klima og miljøteknologi

Transport

Vann avløp og infrastruktur

Vestland

Under utvikling

Løsning fra Storm Aqua AS & Soolo AS

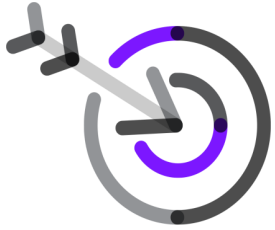
Bedre overvannshåndtering med smarte sensorer

Klima og miljøteknologi

Kommunale tjenester

Vann avløp og infrastruktur

Rogaland

Norsk Vann

v/direktør Ragnhild Aalstad

Norsk Vann og Innovative offentlige anskaffelser

Dialogkonferanse sammen om slam
Norsk Vann og Leverandørutviklingsprogrammet
LUP

19 april 2023

Ragnhild Aalstad, direktør Norsk Vann

Tidenes avløpssatsing – investeringsbehov på 186 mrd kr fram til 2040 (2021-tall)

Ledningsanlegg
avløp: 114 mrd

Avløpsrenseanlegg
inkl slam-
behandling: 72 mrd

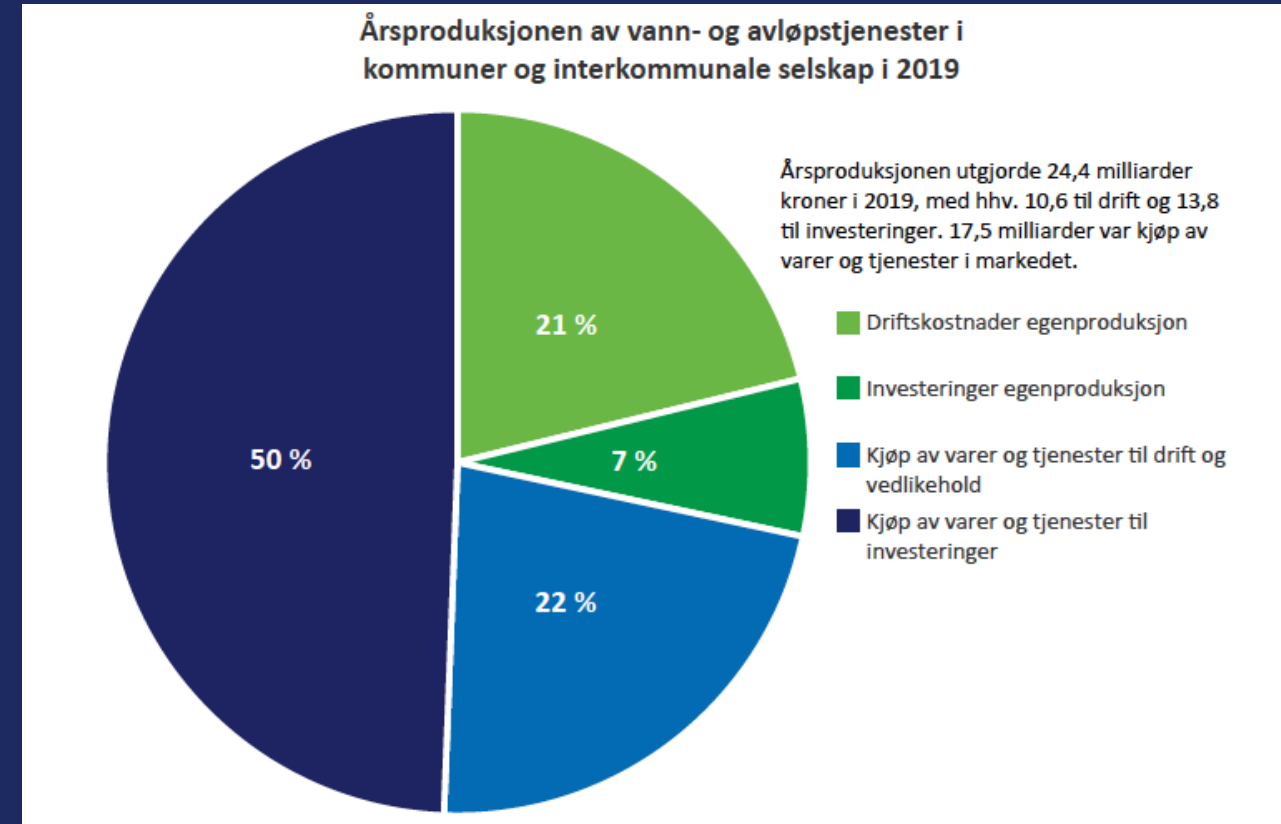
NB: Tall fra før
nitrogenrensing for
Oslofjorden og
nytt avløpsdirektiv

Nødvendige investeringer for å:

- Håndtere befolkningsvekst
- Innfri strengere kvalitets- og sikkerhetskrav
- Tilpasse til et endret klima
- Tilstrekkelig fornyelsestakt

Store investeringer = stort potensiale *hvis vi gjør de rette valgene*

- 💧 Bedre vannmiljø
- 💧 Bærekraftige løsninger
- 💧 Kostnadseffektive løsninger
- 💧 Innovasjon og økt grønn konkurransekraft
- 💧 Miljøarbeidsplasser

Fra bedreVANN, 2020

Innovasjon

- Markedsmakt i offentlige innkjøp
- Forventninger om å holde kostnadsøkningene nede
- Samarbeid fremmer innovasjon

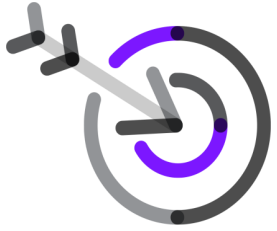

Samarbeid – grunnlag for bedre løsninger

- Felles prosesser gir stordriftsfordeler
- Kamp om ressursene
- Presset marked – stor aktivitet
  - Rådgivere
  - Leverandører
  - Entreprenører
- Større prosjekter gir mulighet for mer innovasjon og utvikling
- Synliggjøre behov for mer kunnskap/forskning
- Kommuner og virksomheter i ulike faser
  - Noen velger å anskaffe sammen
  - Noen velger å slå seg sammen om å bygge nytt renseanlegg Lier, Asker Drammen (IKS)

Sammen er vi dynamitt!

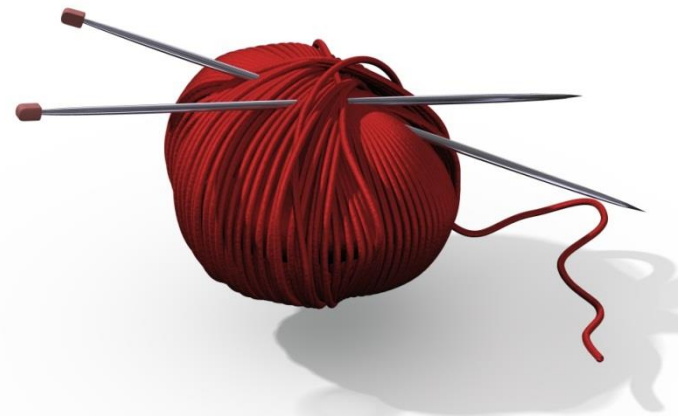

Den røde tråd gjennom dagen

Cecilie Møller Endresen, LUP

Gørill Horrigmoe, LUP

Dialogkonferanse «Sammen om slam-behandling»

PROGRAM

10.00 – 10.15

Velkommen!

10.15 – 10.40

Agenda og mål for dagen. Hvem er med her i dag?

10.40 - 10.55

Avløpsslam – regelverksutvikling og trender hjemme og ute

10.55 – 11.30

Bakgrunn for fellesinitiativet, hva er situasjonen i dag for de 13 kommunene og hva er behovet?

11.30 - 12.15

LUNSJ

12.15 – 13.15

DIALOG – hvordan rigge oss sammen for fremtiden?

13.15 – 13.30

PAUSE

13.30 – 14.00

DIALOG – forts.

14.00 – 14.15

Innspill, tilbakemeldinger og spørsmål

14.15 – 14.30

Veien videre – hva er neste steg?

14.30 – 15.00

Åpen dialog og TAKK FOR I DAG!

Kort presentasjonsrunde på bordene

«Innsjekk»

- Jeg heter:
- Jeg kommer fra:
- Jeg er her i dag, fordi:

Målet med dialogen

- Gi ulike markedsaktører og kunnskapsmiljøer en god forståelse av utfordringene vi står i og behovet vi har
- Få innspill om mulighetsrommet; hva som finnes av løsninger i dag, og hva som vi i samarbeid kan utvikle for å svare opp behovet best mulig
- Identifisere potensielle utfordringer i prosjektet og hva som må til for å løse de

Vær nysgjerrig!

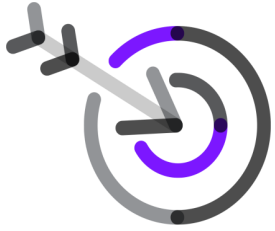
Still spørsmål for å forstå behovet og utfordringsbildet.

Bidra aktivt med perspektiver og innspill.

Sett deg inn i kompleksiteten.

Vurder om det er aktører som kan komplementere din løsning som gjør at dere i fellesskap kan levere en enda bedre løsning som svarer opp behovet som kommunene har.

Avløpsslam

– regelverksutvikling og trender
hjemme og ute

v/Arne Haarr, Norsk Vann

Avløpsslam - hva nå? Om regelverk med mer

Dialogkonferanse sammen om slam
Norsk Vann og Leverandørutviklingsprogrammet
LUP

19 april 2023

Arne Haarr

Slamhistorikk

Norsk Vann Informasjon

Bruk av avløpsslam

Til nytte på land – avløpsslam i jordbruk og grøntanlegg

Slam og slambruk har hatt en skiftende historie i Norge. Dersom du ønsker mer kunnskap om avløpsslam fra de kommunale rensanleggene, gir denne brosjyren en kort innføring i hva slam er, om nyttevirkning, om bruksområder og hva du må ta av forhåndsregler dersom du ønsker å bruke slam på jord. Bruk av slam er en miljøvennlig resirkulering av ressurser.

Avsetningsforhold for slam

Østlandsregionen:

- Mye åpenåker-areal (korn)
- Behov for organisk gjødsel
- Jevnt god etterspørsel i landbruket
- Klimaendringer gir mer ustabile kjøre- og spredeforhold – hele året
- Økt behov for fleksibilitet og lagerkapasitet

Avsetningsforholdene - II

Øvrige Norge:

- Lite åpen-åker-areal
- Lite behov for organisk gjødsel
- Noe jordproduksjon

Fortsatt usikkerhet om rammebetingelsene – revisjon av gjødselvareforskriften påbegynt 2010

Mer avløpsrensning – mer slam

- Miljømyndighetene skjerper praksis mht håndheving av krav til:
  - Sekundærrensing
  - Primærrensing
- Nitrogenfjerning i Oslofjordens nedbørfelt

Medfører behov for store investeringer - og

- mer slam
- behov for flere behandlingsanlegg - over hele landet – underkapasitet i dag

Regelverk for avløpslam – Norge

Norge

- Forslag til ny gjødselvereforskrift – med fosforbegrensning (2018)
  - redusert spredemengde pr areal
  - grenseverdier for organiske miljøgifter
  - mellomlagring utenom spredesesong: sentral vs lokal lagring
  - spredetidspunkt 1. mars – 1. september. (ved høstkorn evt utvides til 15. september.)
  - tungmetallgrenser uendret

Uvisst når forslag kommer til høring fra departementene

Organisk miljøgift	Innhold i mg/kg tørrstoff
DEHP	50
Summen av PFOS og PFOA	0,04
PCB7	0,04

Regelverk for avløpsslam – Norge II

Om biokull, fra Mattilsynet:

Vi betrakter biokull av avløpsslam som avløpsslam. Det vil si at det vil få samme restriksjoner som avløpsslam.

Dette følger av en tolkning av slamdirektivet sammen med det nye EU regelverket på gjødsel. Dersom EU kommer med en tolkning som sier noe annet vil vi vurdere det på nytt.

Regelverk for avløpsslam – EU

- Avløpsdirektivet – forslag 26.10.22 – om avløpsslam:
  - Delegert myndighet til Kommisjonen om å foreslå min.krav for gjenvinning (P og N)
- Slamdirektivet (1986)– gjelder når slam skal benyttes til jordbruksformål. Resultat av evaluering ventes snart – med beslutning om å starte revisjon

Regelverk for avløpsslam – EU II

Fertiliser Products Regulation (FPR) - gjødselvarer-forordningen

- Gjødselvarer under dette regelverket kan handles fritt mellom medlemsland (og EØS)

- Produkter med/som stammer fra avløpsslam unntatt

- Biokull ikke godkjent

Nasjonalt regelverk gjelder

Sewage sludge in FPR biochars (CMC14) ?

JRC “STRUBIAS” final report 2019 states (p. 137-138)

- **Lack of evidence of removal of “broad list of emerging contaminants in human-derived waste streams”**
Cites: “phthalates, surfactants, pharmaceuticals and endocrine disrupting compounds”
- **Recommends to develop the scientific knowledge base. Current exclusion “could possibly be revised once robust and extensive techno-scientific evidence underpins the safe use ...”**

JRC SCIENCE FOR POLICY REPORT

Technical proposals for selected new fertilising materials under the Fertilising Products Regulation (Regulation (EU) 2019/1009)

Process and quality criteria, and assessment of environmental and market impacts for precipitated phosphate salts & derivatives, thermal oxidation materials & derivatives and pyrolysis & gasification materials

Hugues D. Siret, NRM, Tereza D. Eder F., Delgado Sanchez L.

2019

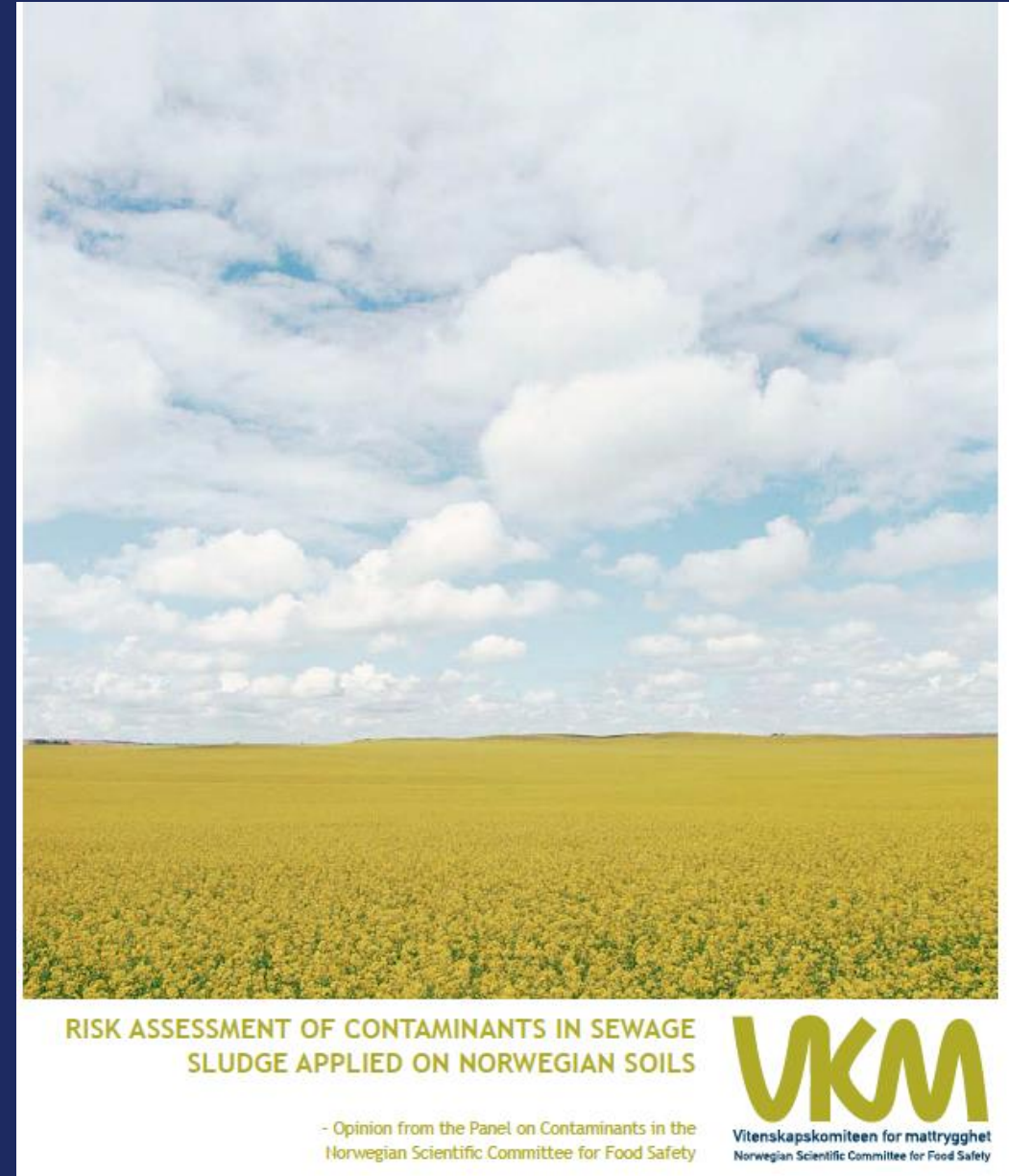
Sewage Sludge Biochar - Malmö, October 2022

<https://www.slideshare.net/phosphorusplatform/espp-presentation-on-sewage-sludge-biochar-as-fertiliser-regulations-and-perspectives-121022>

Annen aktuell informasjon

Ny risikovurdering av avløpsslam kommer – mandat sendes på høring

Mattilsynet planlegger også å be VKM om å vurdere hvilke miljøgifter som er aktuelle i biokull.

RISK ASSESSMENT OF CONTAMINANTS IN SEWAGE
SLUDGE APPLIED ON NORWEGIAN SOILS

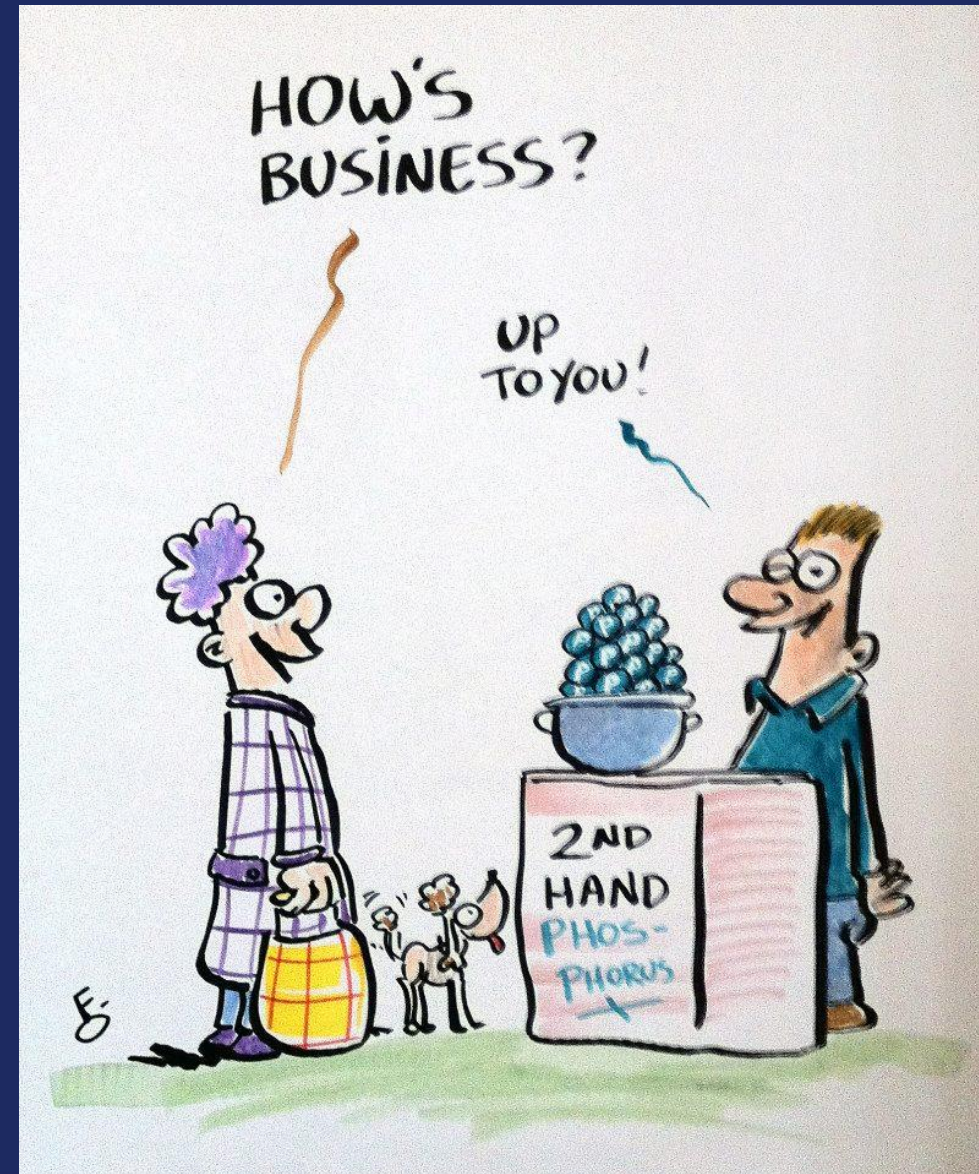
VKM
Vitenskapskomiteen for mattrygghet
Norwegian Scientific Committee for Food Safety

- Opinion from the Panel on Contaminants in the
Norwegian Scientific Committee for Food Safety

Fosfor

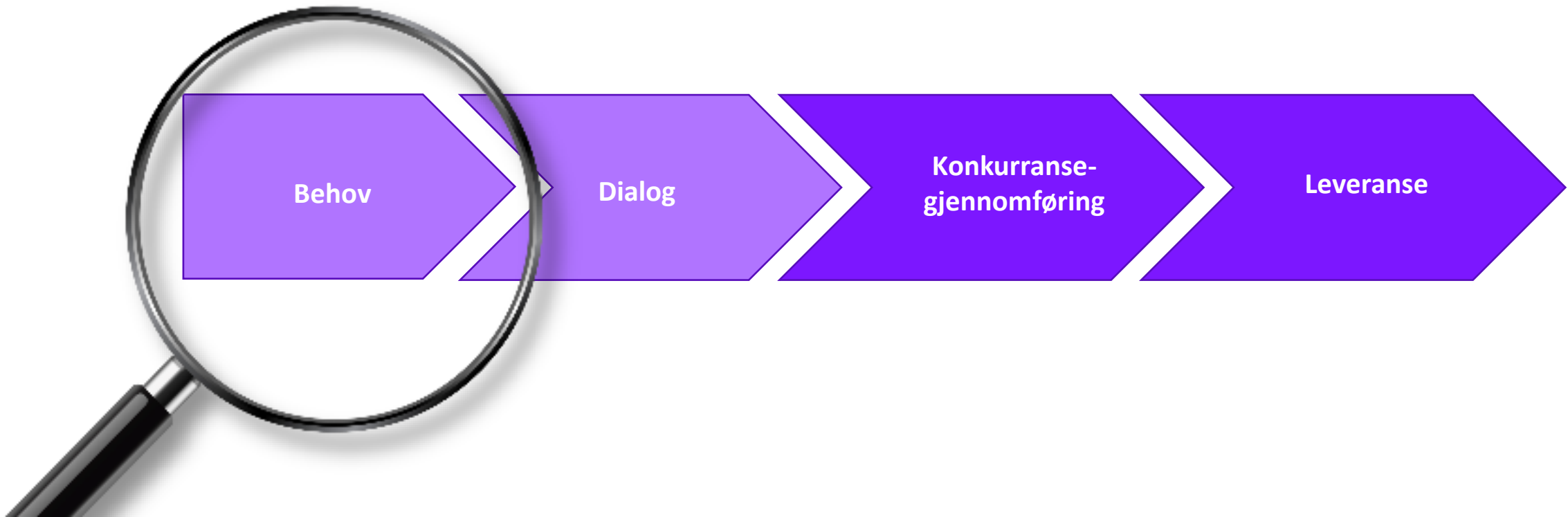
NIBIO har fått oppdrag fra LMD om å utrede P-regulering:

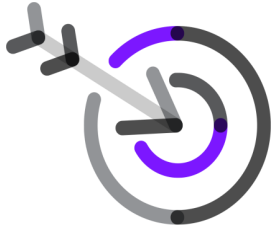
- minimumsandel gjenvunnet fosfor ved salg av fosforholdig gjødsel (dvs. et omsetningskrav).
- oppfølging av strategien for sirkulær økonomi (2021) – der regjeringen vil «greie ut verkemiddel for å auke attvinninga av fosfor, irekna eit omsetjingskrav for attvunne fosfor med sikte på redusert forureining».
- formål: etablere marked for gjenvunnet fosfor

Bakgrunn for fellesinitiativet, hva er situasjonen i dag for de 13 kommunene og hva er behovet?

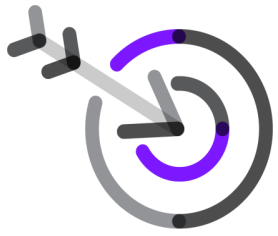
v/ Jørgen Fidjeland, Tønsberg Renseanlegg IKS
v/ Petter Hellum, Porsgrunn kommune VA
v/ Alexander Vedeler, Drammen kommune VA

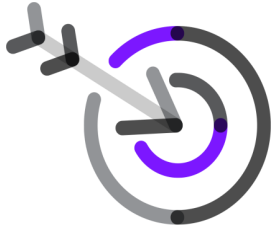
Tønsberg Renseanlegg IKS

v/Jørgen Fidjeland

Bakgrunn for initiativet

- Store investeringer i renseanlegg
  - Nye renskrav gir mere slam
- Nytt EU-regelverk
  - Krav til resirkulering av næringsstoffer
  - Krav om energinøytralitet
  - Krav til bruk av slam
- Ny gjødselvereforskrift
  - Mindre tilgjengelig landbruksareal
  - Kortere spredsesong i landbruket
  - Sannsynligvis behov for flere avsetningskanaler for biorest
- I sum:
Stor usikkerhet om fremtidige krav til behandling av slam og til avsetning av biorest
- Erfaring fra tidligere konkurranse tilsier at slamvolumet bør være stort
- Flere slamprodusenter og større volum
  - gir mulighet for andre typer slambehandlingsanlegg
  - gir mulighet for større fleksibilitet
  - gjør det lettere å møte fremtidige endringer i myndighetskrav

Porsgrunn kommune VA

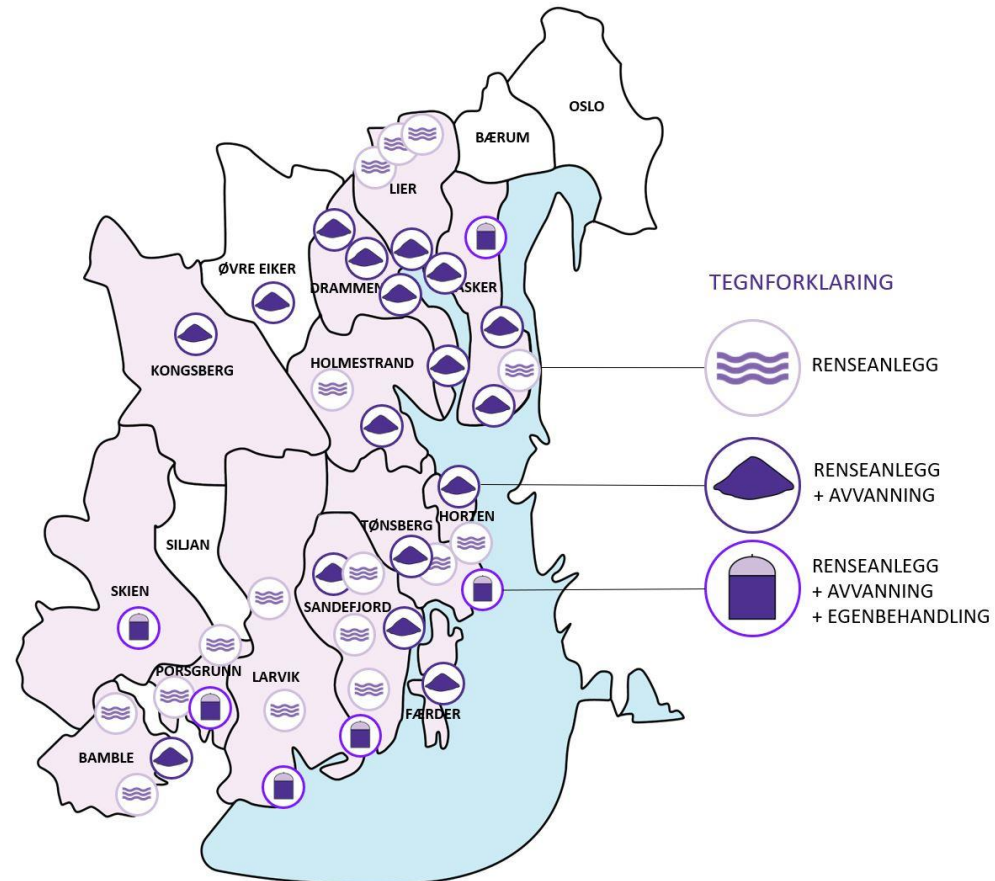
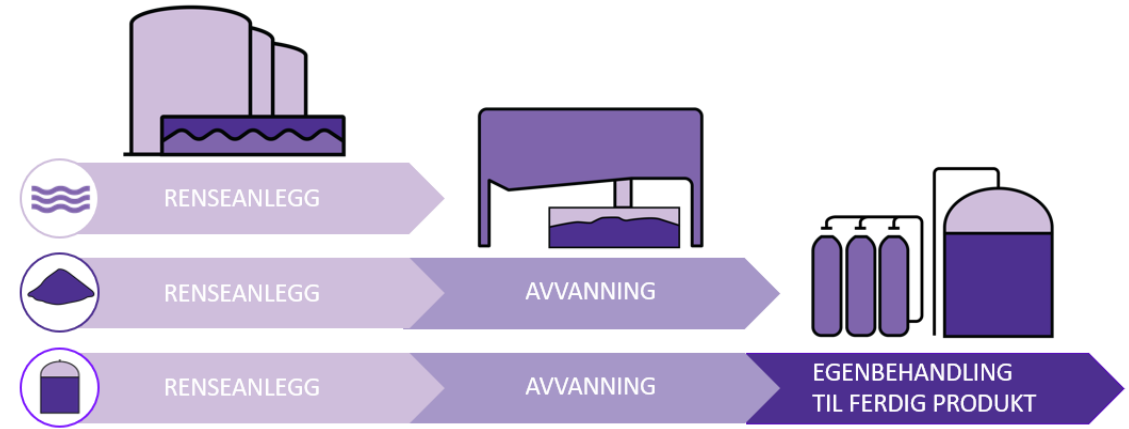
v/Petter Hellum

Hva er situasjonen for de 13 kommunene i dag?

- Vi har anlegg av forskjellige karakterer:

- Uten av-vanning (17 stk)
- Med av-vanning (17 stk)
- Med behandling og av-vanning (6 stk)
  - 2 stk biogass, 4 stk kalk
- Små anlegg til store anlegg (<1.000 PE til >60.000 PE)
- Lokal behandling av slam
- Sentralisert behandling av slam
- TS fra 3% til 40%:
  - Hva med transport og mottak? Innen regionen helt OK, og ikke nødvendigvis et anlegg ...

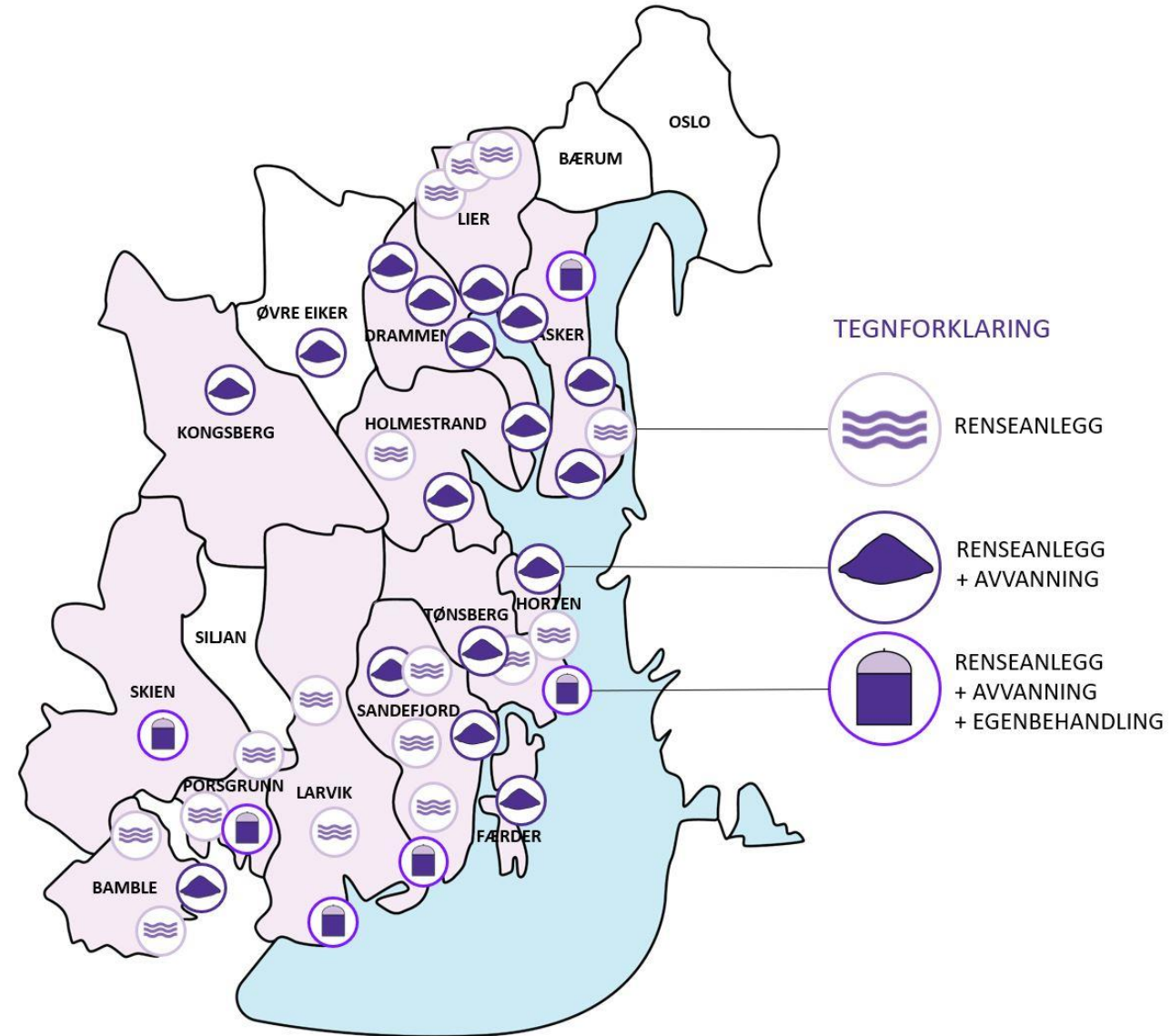

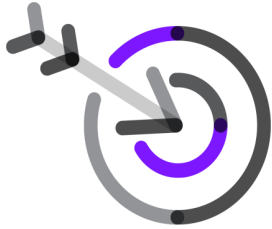
Slammengder Tørrstoff (TS) m/25%

Asker	2 000
Lier	4 500
Drammen	16 000
Holmestrand	2 000
Kongsberg	4 000
Horten	3 500
Tønsberg og Færder	17 000
Sandefjord	5 000
Larvik*	6 500
Porsgrunn og 60% Skien*	10 000
Skien	3 000
Bamble	1 500
SUM	75 000

* mengder før utråtning

- Hva med reserve kapasitet eller beredskap ved havari/streik/etc?
- Krav om energinøytrale (i hvert fall energieffektive) anlegg kommer
- Gulrot:
  - Betalt for råstoffet
  - Energi > 35 GWh/år (brutto)
  - Fosfor: 200 tonn/år
  - Nitrogen 250 tonn/år
  - Masse biomasse (biorest)
- Og dette er bare fra de 13 kommunen (ca 1 mill PE).
=> Et enormt fremtidig potensiale!

Drammen kommune VA

v/Alexander Vedeler

Hvilke muligheter ligger foran oss

RENSEANLEGGENES UTFORDRING

- **Renseanleggenes primæroppgave er rensing av kommunalt avløpsvann**
- **Restproduktet (slam) må «avhendes» på forsvarlig måte**

Hovedfokus

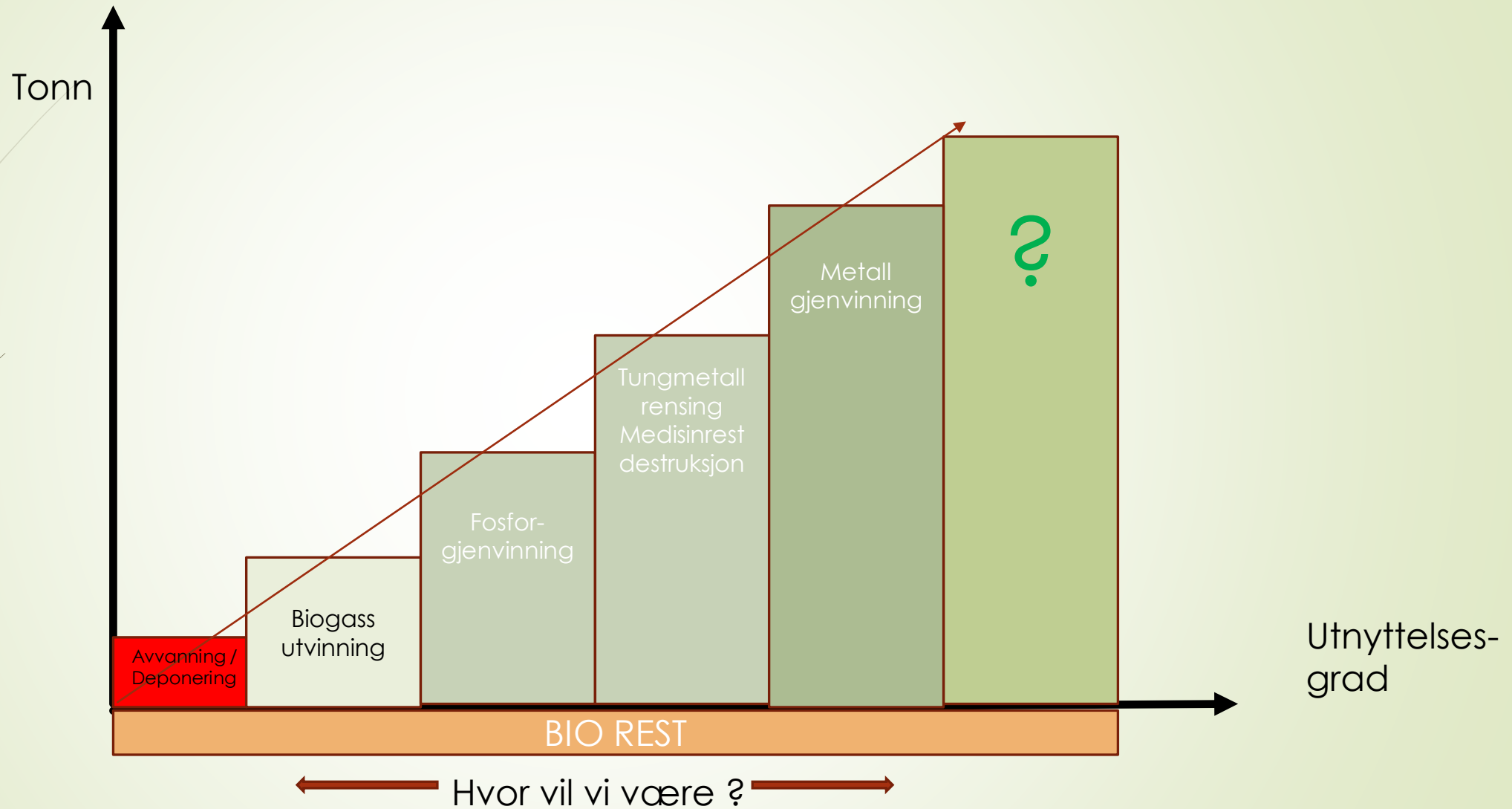
Sikker og forutsigbar omsetting/avhending av avløpsslammet

Erkjennelse

Slam representere ressurser som må utnyttes

Størrelse teller

MÅL OG MULIGHETER

Hvordan utnytte slammets potensiale?

- Hvilke mål skal vi ha?
- Hvordan kombinere eksisterende og ny teknologi?
  - Kan vi / må vi utvikle ny teknologi?
- Hva skal gjenvinnes og hvor
- Alternative prosesser
- Avklare kritiske parametere som volum, tørrstoff, temp mm
- Hvem kan levere hvilke delprosesser
- Hvordan legge til rette for optimalt samarbeid mellom produsenter, leverandører og finans?
- Hva skjer med bio-retsten?
  - Flexibilitet opp i mot fremtidige krav
  - Følelsesmessige forhold til råstoffets opphav

LUNSJ 😊

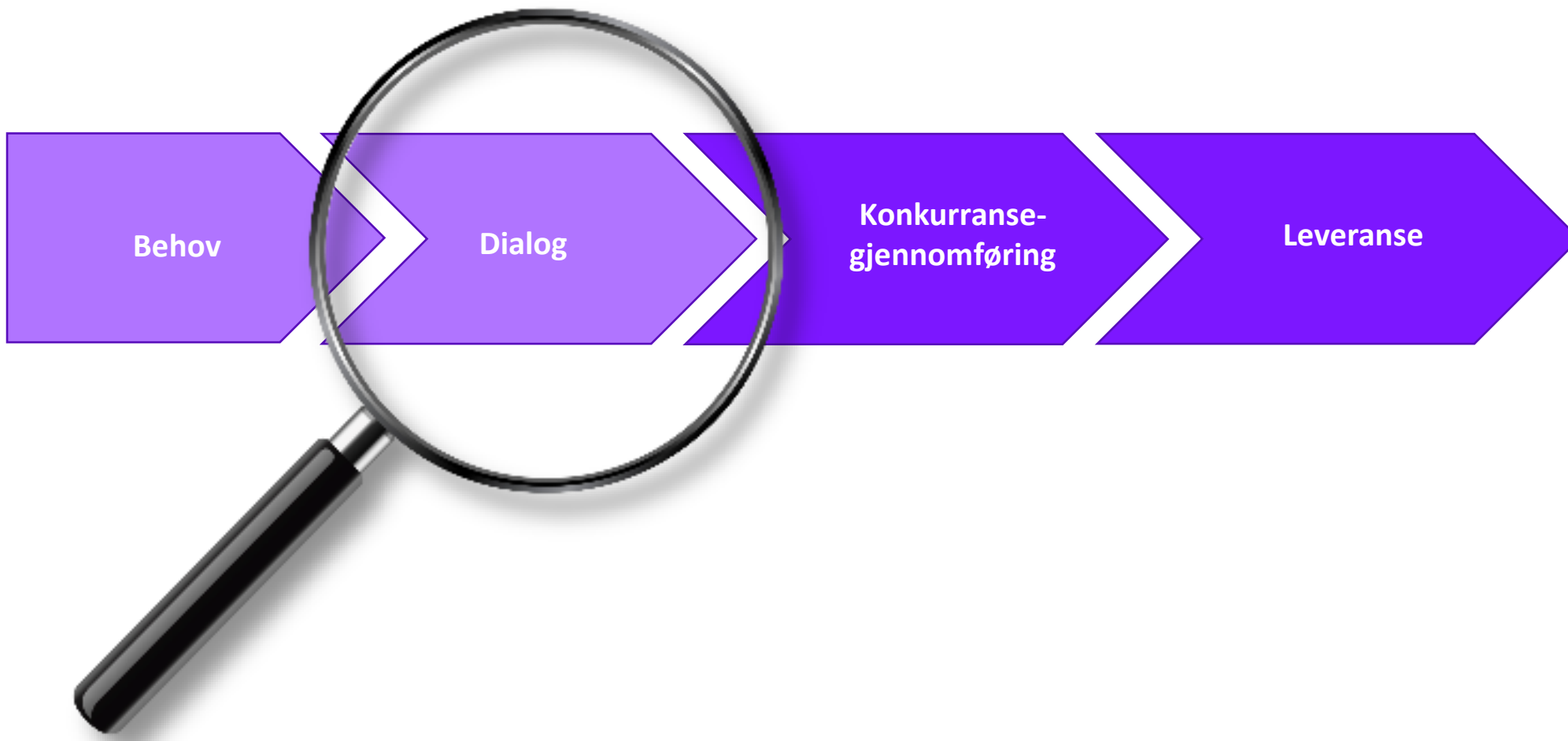

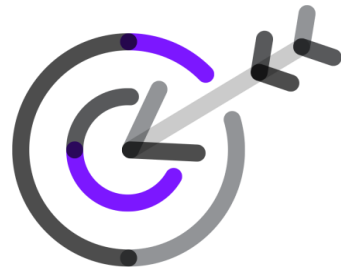
Vi starter opp igjen kl.12.15

DIALOG

A top-down view of a meeting table. The word "DIALOG" is written in large, bold, purple capital letters in the center. Surrounding the text are several hands of different people, some holding pens or markers. There are three coffee cups and a pair of glasses on the table. The background is a light blue, irregular shape on a white surface.

Utfordringsbildet er komplekst

Sammen skal vi tenke nytt rundt hele verdikjeden

Aktører i verdikjeden for slam

★ PRIORITERTE AKTØRER FOR
BEHOVSKARTLEGGING

DIALOG

BERØRTE INNBYGGERE

ABONNENTER
TURGÅERE
NABOER

EIERE

★ KOMMUNEDIREKTØR
★ POLITIKERE

MYNDIGHETER

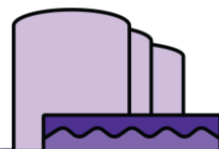
MATTILSYNET
PLANMYNDIGHET
LANDBRUKSMYNDIGHET
HELSEMYNDIGHET
MILJØMYNDIGHET
BEREDSKAPSMYNDIGHET
STATSFORVALTER
EU

KUNNSKAPSBÆRERE

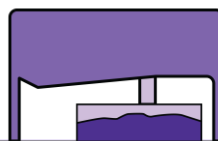

ANSATTE
TEKNOLOGIBEDRIFTER
FORSKNINGSAKTØRER
KONSULENTER

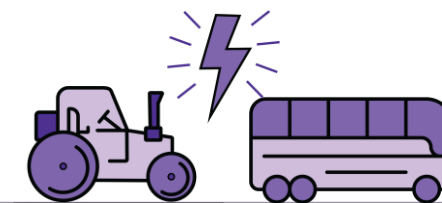
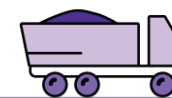
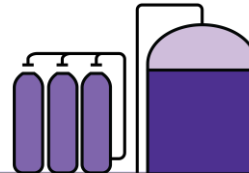
RENSEANLEGG

AVVANNING

PROSESSERING

SLAMKILDER

HUSHOLDNINGER
INDUSTRI
BØNDER

ANDRE KILDER

SEPTIKK
RENOVASJONSSKAP
KJEMIKALIELEVERANDØRER

SLAMPRODUSENTER

★ RENSEANLEGG MED AVVANNING OG EGENBEHANDLING

★ RENSEANLEGG MED AVVANNING

★ RENSEANLEGG

TRANSPORTØRER

SLAMSPREDERE

MELLOMLAGRING

PROSESSLEVERANDØRER

PYROLYSE	FOSFOR PRODUSENT
TØRKING BOKULL	FORBRENNING
BIOGASS PRODUSENT	KOMPOSTERING
BIO-DIESEL PRODUSENT	ENERGIPRODUSENT
HYDROGEN PRODUSENT	RESSURSGJENVINNER
CO2 PRODUSENT	ANDRE...

★ REGIONALE MARKEDER

BØNDER
ANLEGGSGARTNERE
BIOKULLMOTTAKER
BIOGASSMOTTAKER
STRØMMOTTAKER
ENERGIMOTTAKER
HYDROGENMOTTAKER
BODIESEL MOTTAKER
MATVAREINDUSTRI
ANDRE...

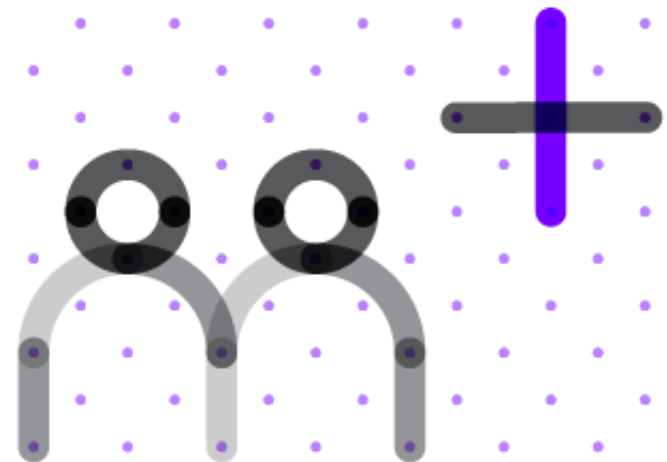
Om gruppene

- Grupper sammensatt av 3 kategorier deltagere:
  - LEVERANDØRER
  - KOMMUNER
  - MYNDIGHETER, FoU og VIRKEMIDDELAPPARAT
- Én fra kommunene som er med i initiativet er gruppeleder og sørger for at alt på gruppen oppsummeres i etterkant og blir delt

Roller

- Leverandørene: Stille spørsmål, komme med innspill og forslag
- Kommuneansatte er informanter: Skal belyse behov, utdype problemer og svare på spørsmål
- FoU, myndigheter og virkemiddelapparat: Utfra ståsted - bidra med relevant informasjon, lytte og få mer innsikt i utfordringsbildet
- Læring på tvers!

Viktig!

- Ingen har forventninger om at dere som leverandører skal dele «forretningshemmeligheter»
- Innspillsnotat og én-til-en møter gir anledninger til det

Gruppelederne

- Passe på at alle kommer til orde og får delta
- Passe på at ideer og innspill skrives ned – enten direkte på "duken" eller på post its
- Sørge for å holde gruppa "på sporet"

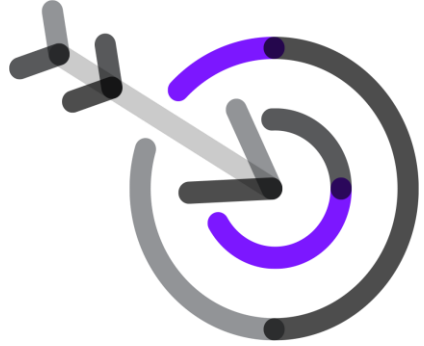

Alle sammen:

- Skrive ned ideer, spørsmål, kommentarer osv... som er viktig å ta med seg i det videre arbeidet med anskaffelsen
- Det som ikke skrives ned er glemt i morgen...

Hjelpemidler på bordene ....

Aktører

i verdikjeden for slam

★ PRIORITERTE AKTØRER FOR BEHOVSKARTLEGGING

BERØRTE INNBYGGERE

EIERE

MYNDIGHETER

KUNNSKAPSBÆRERE

ABONNENTER

★ KOMMUNEDIREKTØR

TURGÅERE

★ POLITIKERE

NABOER

MATTILSYNET
PLANMYNDIGHET
LANDBRUKSMYNDIGHET
HELSEMYNDIGHET
MILJØMYNDIGHET
BEREDSKAPSMYNDIGHET
STATSFORVALTER
EU

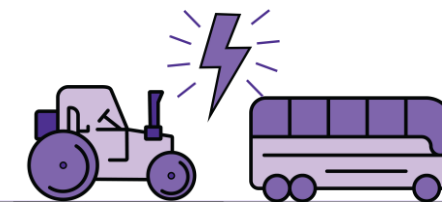
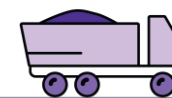
ANSATTE
TEKNOLOGIBEDRIFTER
FORSKNINGSAKTØRER
KONSULENTER

RENSEANLEGG

AVVANNING

PROSESSERING

SLAMKILDER

HUSHOLDNINGER
INDUSTRI
BØNDER

ANDRE KILDER

SEPTIKK
RENOVASJONSSKAP
KJEMIKALIELEVERANDØRER

SLAMPRODUSENTER

★ RENSEANLEGG MED AVVANNING OG EGENBEHANDLING

★ RENSEANLEGG MED AVVANNING

★ RENSEANLEGG

TRANSPORTØRER

SLAMSPREDERE

MELLOMLAGRING

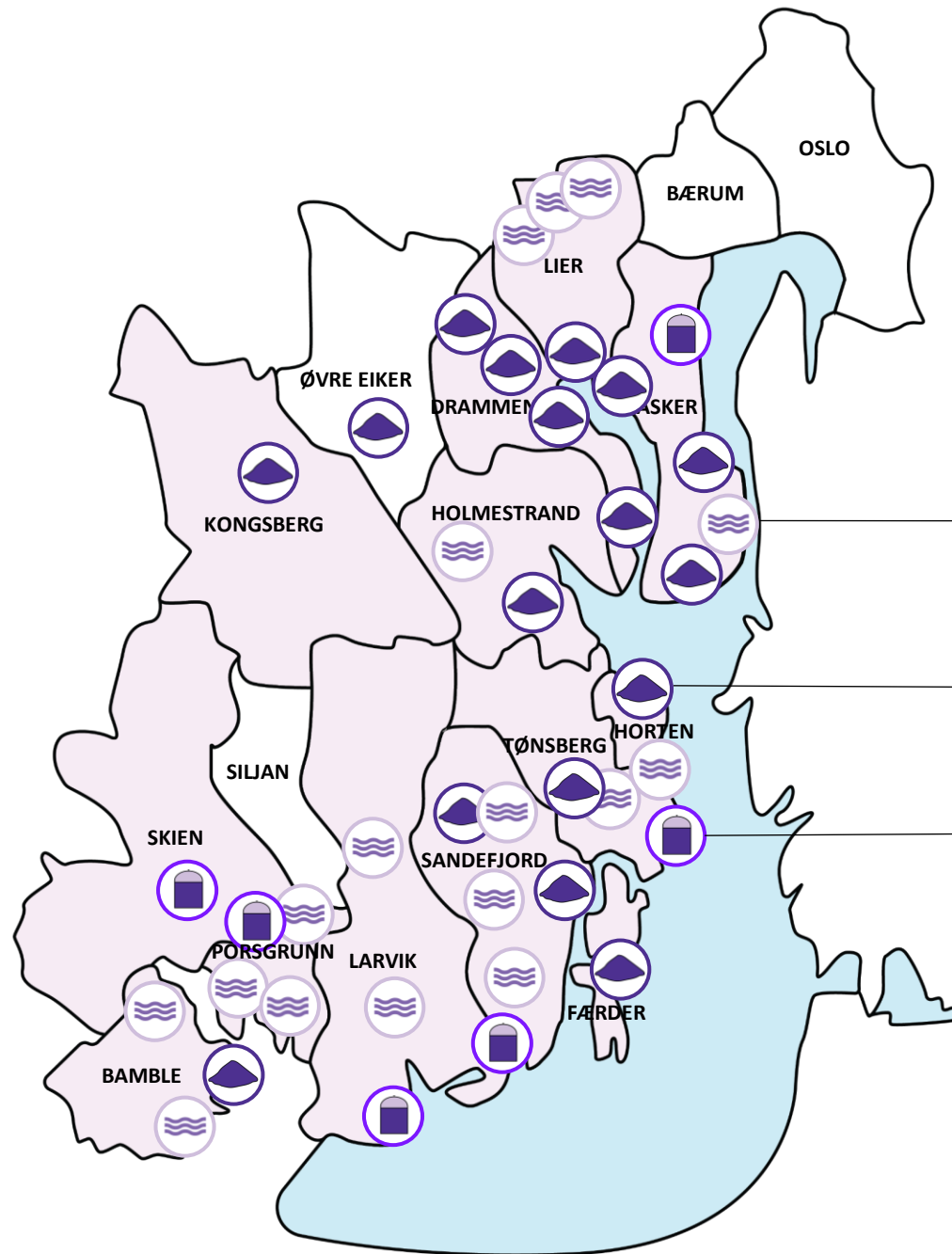
★ REGIONALE MARKEDER

BØNDER
ANLEGGSGARTNERE
BIOKULLMOTTAKER
BIOGASSMOTTAKER
STRØMMOTTAKER
ENERGIMOTTAKER
HYDROGENMOTTAKER
BODIESEL MOTTAKER
MATVAREINDUSTRI
ANDRE...

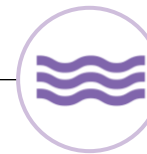
PROSESSLEVERANDØRER

PYROLYSE
TØRKING BOKULL
BIOGASS PRODUSENT
BIO-DIESEL PRODUSENT
HYDROGEN PRODUSENT
CO2 PRODUSENT

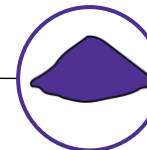
FOSFOR PRODUSENT
FORBRENNING
KOMPOSTERING
ENERGIPRODUSENT
RESSURSGJENVINNER
ANDRE...

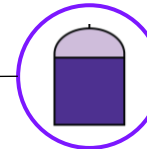
TEGNFORKLARING

RENSEANLEGG

RENSEANLEGG
+ AVVANNING

RENSEANLEGG
+ AVVANNING
+ EGENBEHANDLING

Slammengder Tørrstoff (TS) m/25%

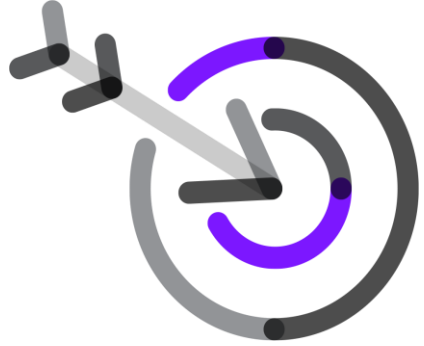
Asker	2 000
Lier	4 500
Drammen	16 000
Holmestrand	2 000
Kongsberg	4 000
Horten	3 500
Tønsberg og Færder	17 000
Sandefjord	5 000
Larvik*	6 500
Porsgrunn og 60% Skien*	10 000
Skien	3 000
Bamble	1 500
SUM	75 000

* mengder før utråtning

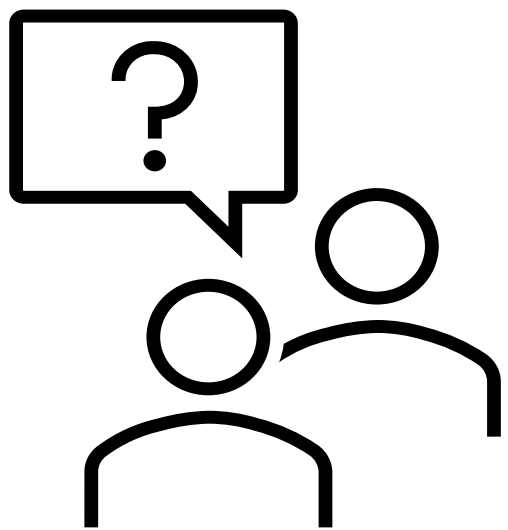
TEMA - BEHOV

TEMA	BEHOV
Beredskap	Ha leverandører som har reservekapasitet eller som kan inngå forpliktende samarbeid
Fremtidige krav/omsetting	Få et sluttprodukt som kan omsettes. Helst som et ettertraktet produkt i markedet.
Ressursutnyttelse	Spesielt fosfor er i ferd med å bli en mangelvare på kloden. Vi ønsker at næringsstoffene i slammet utnyttes.
Biokull	Kunnskap om bruksområder og <u>markedspotensiale</u>
Energieffektivitet	Best mulig utnyttelse av energien i slammet (biogass, flytende drivstoff, <u>el.produksjon</u> , varme som utnyttes)
Kompetanse	Hvert enkelt anlegg har ikke ressurser eller kompetanse for <u>optimal</u> drift. Vi tror større anlegg kan ivareta dette bedre, samt være mer attraktiv for rekruttering av spisskompetanse.
Utvikling	En stor organisasjon har større muligheter for forskning og utvikling enn en liten en. Vi vil få behov for dette i fremtiden med skjerpede krav fra myndighetene.
Kostnader	Levere slam for behandling til en bærekraftig kostnad.

3 overordnede spørsmål

Hvilke tanker gjør dere dere etter å ha fått presentert behovet?

Tenker kommunene riktig?

Er de på rett spor?

Noe de *ikke* har tenkt på?

Noe mer dere må vite?

BEREDSKAP

RESSURSUTNYTTELSE

ENERGIEFFEKTIVITET

KOMPETANSE / FoU

BÆREKRAFTIG KOSTNAD

BIOKULL

FREMTIDIGE KRAV /
OMSETTING

1 kommune vs. 13 kommuner
- er det hensiktsmessig å samarbeide?

Hva er utfordringene?

Hva er fordelene/mulighetene?

PAUSE 😊

Vi starter opp igjen kl.13.30

BEREDSKAP

RESSURSUTNYTTELSE

ENERGIEFFEKTIVITET

KOMPETANSE / FoU

BÆREKRAFTIG KOSTNAD

BIOKULL

FREMTIDIGE KRAV /
OMSETTING

DIALOG – prosess videre

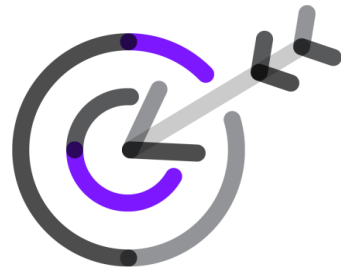
- Tilrettelegging for kobling mellom aktører
- Skriftlig innspill
- Én til én-møter

Hvordan vil en optimal tilrettelagt prosess være for dere? Hva vil gi resultater?

Resultatet av workshopen blir med oss videre

- Resultatet bearbeides og sammenstilles i et notat som deles åpent – også med de som ikke har hatt anledning til å delta her i dag

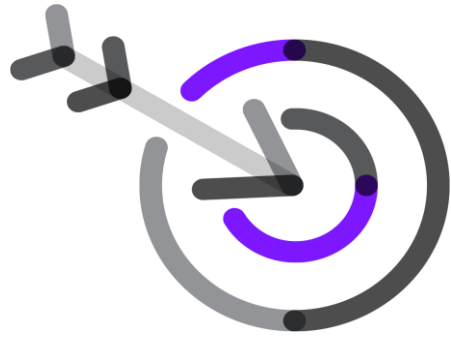

Takk for at dere bidro!

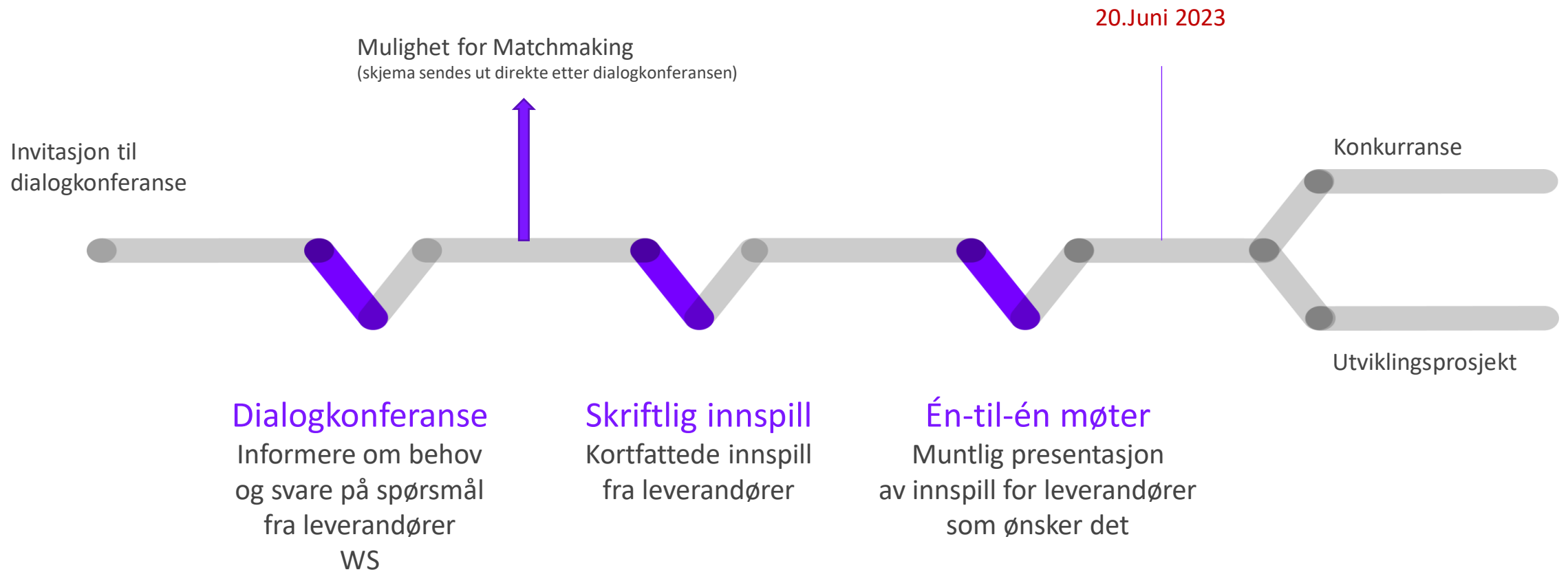
INNSPILL? TILBAKEMELDINGER? SPØRSMÅL?

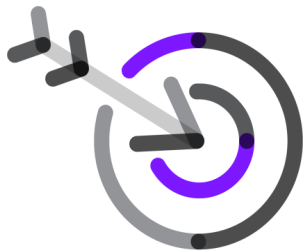

Veien videre....

Dialog før anskaffelsen

Matchmaking

<https://forms.office.com/r/QTbzSNCvwm>

Når vi bruker begrepet matchmaking i innovative anskaffelser snakker vi om leverandører som går sammen i konsortium (søkergruppe) for levere løsninger til det offentlige.

Matchmaking aktualiseres når det er få eller ingen leverandører som kan levere en helhetlig løsning for behovet.

Dersom leverandørene søker sammen i konsortier kan de utfylle hverandre på den kompetanse eller teknologi som er nødvendig for å levere et forslag.

Sammen om slambehandling

Denne tjenesten er utvidet for leverandører og kompetansesøkjere som søker sammen i konsortium (søkergruppe). Formålet er at du som leverandør skal få informasjon om potensielle kompetansesøkjere og informere om hvilke kompetanse du kan bidra med i et konsortium. Kommunene i initiativet "Sammen om slambehandling" har ingen rolle eller ansvar for etableringen av konsortium ut over å gjøre denne tjenesten tilgjengelig for potensielle tilbydere.

1. Når fristen for å sende inn skjema er gått ut vil den samlede informasjonen bli tilsendt per epost til alle som har fylt ut skjemaet.
2. Din jobb blir deretter å ta kontakt med potensielle partnere du finner interessant for deltakelse i konkurransen.

* Obligatorisk

Egenerklæring: For å kunne finne frem til aktuelle kompetansesøkjere godkjenner jeg at informasjonen oppgitt i dette skjemaet sammenstilles og gjøres tilgjengelig for andre som søker partnere gjennom denne tjenesten.

Ja

2. Navn på din virksomhet

Skriv inn svaret

3. Virksomhetens nettside

Legg inn lenken til din nettside slik at andre kan lese mer om deg

Skriv inn svaret

4. Mobiltelefon

Skriv inn svaret

5. E-post

Skriv inn svaret

6. Hvilken kompetanse/fagområde bringer din virksomhet inn i konsortiet for dette tilbudet?

Skriv inn svaret

7. Hvilken komplementær kompetanse søker din virksomhet for dette tilbudet?

Skriv inn svaret

8. Hvilken rolle i konsortiet ønsker din virksomhet i dette tilbudet?

- Lead, ansvarlig kontraktspart mot oppdragsgiver
- Underleverandør til lead
- Har ikke tatt stilling til spørsmålet enda

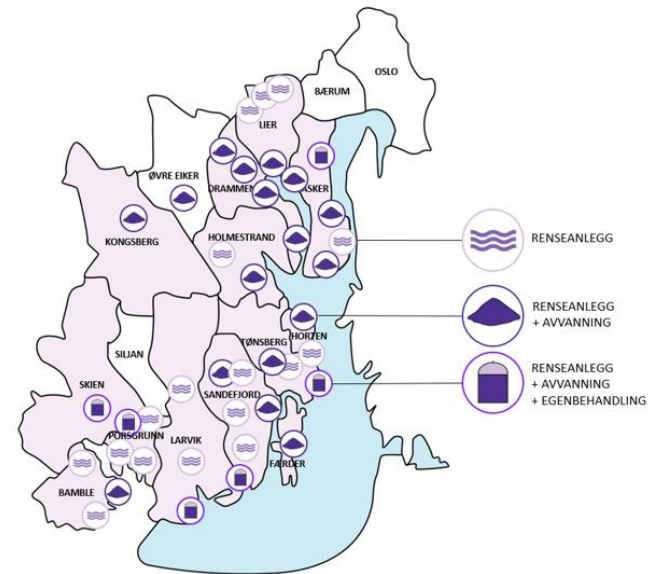
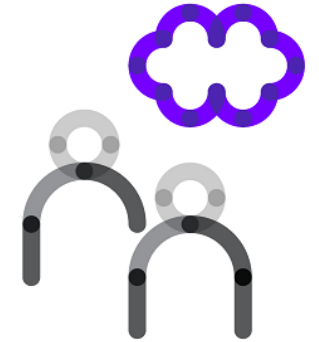
Send

Hva er det oppdragsgiverne ønsker dialog om?

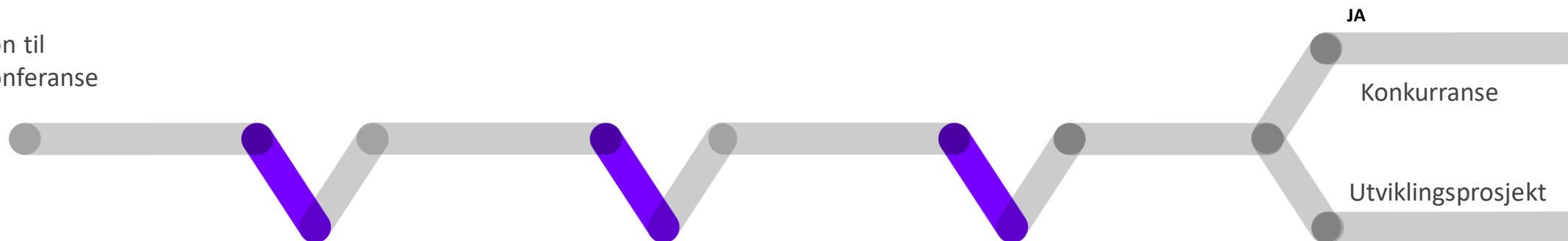
- Hvor vil fremtiden føre oss?
- Hva trenger vi av kunnskap for å oppnå ønskede mål?
- Hvem kan hjelpe oss med dette?
- Hvilke alternative muligheter for ressursutnyttelse er det for oss og andre?
- Hvem ønsker å samarbeide med oss om dette? Hva må evt. avklares og hvordan tar vi dette videre?
- Hvor stort volum må til for å kunne kommersialisere slambehandlingen?
- Hvilken eller hvilke prosesser bør brukes for optimal utnyttelse av ressursene og skape verdier i hele verdikjeden?
- Energi, fosfor, nitrogen, metaller og biorest kan alle gi gode bidrag til en grønnere løsning på noe som i dag ikke utnyttes i stor nok grad - hvordan gjør vi det?
- Hvordan kan vi legge til rette for at flere aktører i verdikjeden kan samarbeide for å finne de beste løsningene?

Vi tar med innspillene fra dialogkonferansen i dag og gjør evt. justeringer på hva kommunene trenger innspill på i videre dialogprosess

Hvordan delta i dialogaktivitetene?

Invitasjon til dialogkonferanse

Dialogkonferanse

Info. om behov.
Spørsmål / avklaringer
Innspill og refleksjoner

- Lytt til behovene
- Still spørsmål
- Gi tilbakemeldinger
- Vær oppmerksom på mulig samarbeidspartnere. Kanskje finner du en samarbeidspartner som komplementerer din løsning?

Skriftlig innspill

Kortfattede innspill
fra leverandører i
etterkant av konferansen

- Max 4 A4-sider
- Fokuser på løsninger, vektlegg funksjoner i stedet for spesifikasjoner – hva og hvordan kan det løses for å dekke behovet til kommunene?

Én-til-én møter

Muntlig presentasjon
av innspill fra leverandører
som ønsker det

- Presenter idéer og løsning
- Avstem
- Ikke bruk det som et «salgsmøte»

JA

Konkurranse

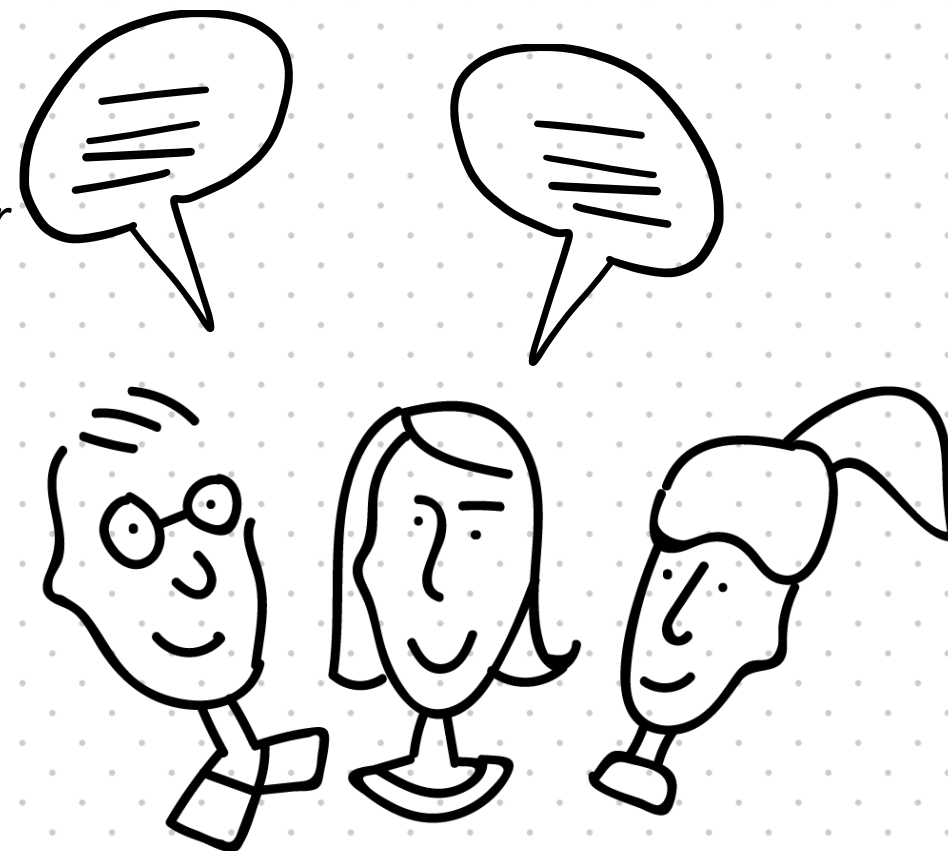
Utviklingsprosjekt

NEI

Én til én-møter

Tilbud om, og tidspunkt for, én til én-møter sendes ut etter dialogkonferansen
Det avtales tid med de som melder interesse.

- Hva det etterspørres om innspill på defineres ytterligere og sendes ut/legges ut på DOFFIN rett *etter* dialogkonferansen
- Møteplan
- Fast agenda, lik for alle (likebehandling)
- Skriftlig innspill danner grunnlag for å delta
– maks 4 A4 sider
- Leverandør presenterer løsningsforslag / innspill muntlig
- Spørsmål /avklaringer
- Fortrolighet (både innsendte innspill og samtale)

Hold deg oppdatert ...

Følg med på den veiledende kunngjøringen på DOFFIN og TED og på LUP sin nettside!

DOFFIN: <https://www.doffin.no/Notice/Details/2023-603377>

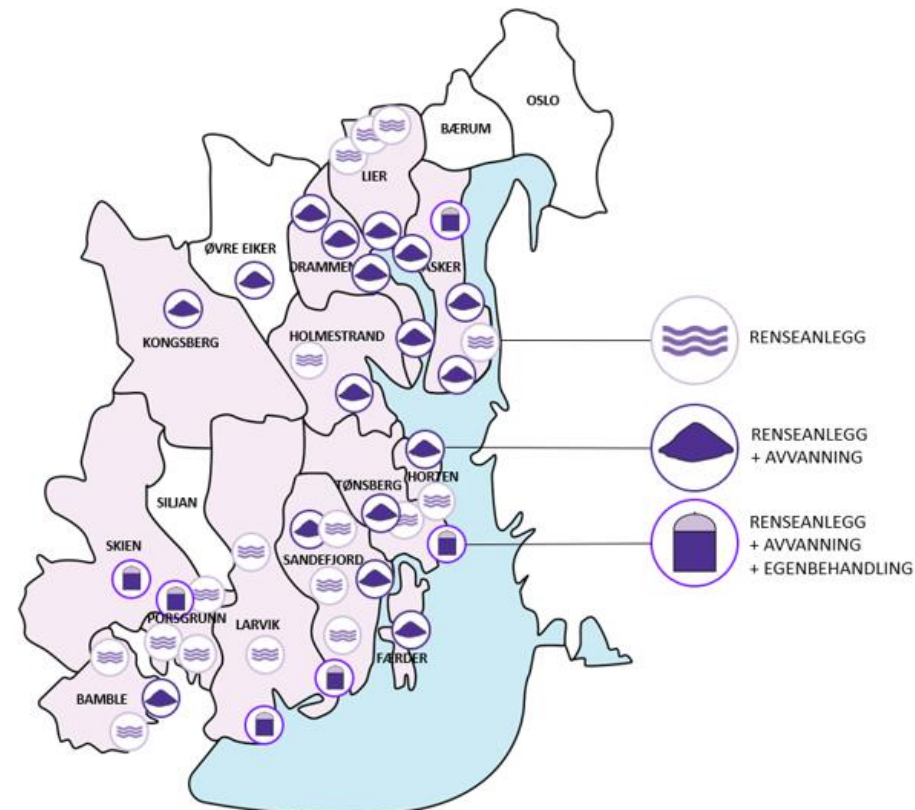
TED: <https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:166825-2023:TEXT:EN:HTML&src=0>

LUP: <https://innovativeanskaffelser.no/slambehandling/>

MATCHMAKING: <https://forms.office.com/r/QTbzSNCvwM>

INVITASJON TIL MARKEDSDIALOG

«Sammen om slam-behandling»

SPØRSMÅL? REFLEKSJONER?

**Meld deg på vårt nyhetsbrev for videre oppdateringer
om innovative offentlige anskaffelser.**

Scan QR-koden eller besøk www.lup.no

